

*given criteria most of experts chose quality of services, a tariff and an area of coverage of network.*

*The current strategy of the company Vodafone has been studied, its shortcomings have been considered. At the moment the company conducts defensive strategy which allows to hold competitive positions in the market. However, we proposed the use of offensive strategy. The application of offensive strategy the company Vodafone will get such advantages as increase in a cover zone 3G of networks, expansion of the range of services, sale of new modern tariff plans, start 4G of networks. Vodafone companies need to pay attention to the strategy of competitive advantages. The obtaining a license for LTE will enhance the company's image and make it more competitive.*

**Key words:** *tariff policy, GSM-operator, OTT-services, rating assessment, expert assessment, competitive advantages, competitive strategy.*

УДК 336:332.1(477)(045)

**Т.В. Марена**

### **ФІНАНСОВА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

*У статті розглянуто фінансове забезпечення імплементації положень Державної стратегії регіонального розвитку та Державної програми розвитку транскордонного співробітництва. Визначено принципи фінансового забезпечення регіонального розвитку і міжрегіонального співробітництва. Виявлено недоліки у формуванні та використанні окремих джерел фінансування регіонального розвитку. Окреслено проблеми фінансування проектів регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва за рахунок коштів місцевих влад. Обґрунтовано напрями удосконалення фінансової складової стратегії регіонального розвитку і міжрегіонального співробітництва України в умовах європейської інтеграції.*

**Ключові слова:** *регіональний розвиток, міжрегіональне та транскордонне співробітництво, регіональна політика, фінансова складова стратегії, державний та місцеві бюджети, регіональна фінансова інфраструктура.*

Існуючі сьогодні в Україні потреби у ефективному використанні економічного потенціалу регіонів, прагнення досягти високого рівня їх економічної незалежності, а також необхідність розвитку міжрегіонального, у тому числі транскордонного співробітництва, вимагають розробки відповідних програмних документів, які б враховували середньо- та довгострокові пріоритети регіонального розвитку, а саме державних стратегій та програм розвитку регіонів і стимулювання міжрегіонального та транскордонного співробітництва. Невід'ємною складовою таких стратегій та програм є питання фінансового забезпечення їх реалізації.

Опис фінансової складової державних стратегій та програм регіонального розвитку, як правило, обмежується перерахуванням основних джерел фінансування регіональних проектів або проектів міжрегіонального співробітництва та умов використання коштів з цих джерел. У той же час, велика кількість проблем, пов'язаних із практичним втіленням стратегій та програм розвитку регіонів, знаходяться саме у фінансовій площині.

Питанням фінансового забезпечення регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва значну увагу приділяють такі українські вчені, як Біла С., Калмикова Н., Копилук О., Мікула Н., Тропіна В. тощо, а також спеціалісти науково-дослідних установ, зокрема, науковці Національного інституту стратегічних досліджень, Інституту регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України та ін. Водночас, наукового доопрацювання потребує визначення принципів, на яких має ґрунтуватися фінансовий механізм реалізації державних програм та стратегій міжрегіонального співробітництва. Крім того, при формуванні фінансової складової стратегій регіонального розвитку та програм транскордонного співробітництва недостатньо уваги приділено питанням розширення ресурсної та інфраструктурної спроможності місцевих влад фінансувати регіональні проекти.

Метою дослідження є визначення принципів фінансового забезпечення регіонального розвитку і міжрегіонального співробітництва та обґрунтування напрямів удосконалення фінансової складової стратегії регіонального розвитку і міжрегіонального співробітництва України в умовах європейської інтеграції.

Важливість фінансового механізму забезпечення розвитку регіонів України враховано при розробці відповідних програмних документів. Зокрема, у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року питанням фінансового забезпечення регіонального розвитку в цілому приділено достатньо уваги. Так, серед головних засад, на яких має базуватися процес формування та реалізації державної політики регіонального розвитку, зазначено «забезпечення фінансової спроможності органів виконавчої влади, відповідальних за реалізацію державної регіональної політики, а також виконання відповідних державних зобов'язань, що передбачає формування джерел фінансування проектів регіонального розвитку на середньостроковій основі» [3]. Крім того, серед завдань, виконання яких необхідно забезпечити з метою запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток регіонів, вказано «розширення сфери дії фінансового інструменту стимулювання місцевого економічного розвитку (інвестиційних субвенцій, бюджету розвитку в складі місцевого бюджету, філій банків)» [3].

На цілі реалізації регіональної політики в Європейському союзі у середньому витрачається третина всього зведеного бюджету (протягом 2007-2013 рр. – 308 млрд. євро), з них 81,5% спрямовується на здійснення заходів щодо зменшення територіальних диспропорцій, близько 16% витрачається на підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів і 2,5% - на європейське територіальне співробітництво [3]. Враховуючи євроінтеграційне спрямування розвитку України, необхідним є врахування європейського досвіду регіональної політики, зокрема, у частині фінансування регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва.

Аналіз положень Державної стратегії регіонального розвитку, Закону України «Про засади державної регіональної політики», а також базових принципів європейської регіональної політики дозволяє стверджувати, що фінансова складова стратегії регіонального розвитку враховує наступні принципи:

- принцип пріоритетності (фінансування державної регіональної політики має узгоджуватися з її пріоритетами, концентруватися на ключових проектах, які забезпечують досягнення цілей стратегії);
- принципи законності та відповідальності (забезпечення законності та відповідальності під час здійснення за участю органів місцевого самоврядування дій, пов'язаних з регіональним та місцевим розвитком);
- принцип паритетності (забезпечення рівних можливостей доступу суб'єктів регіональної економіки до державних та інших фінансових ресурсів, визначених у рамках реалізації державної регіональної політики);

- принципи об'єктивності та контрольованості (доступ до фінансування має забезпечуватися шляхом визначення чітких об'єктивних процедур, обов'язкових фінансових зобов'язань реципієнтів, стандартів проведення моніторингу та оцінки результативності фінансових інтервенцій, спрямованих на розвиток території);

- принцип транспарентності (формування ефективного і прозорого механізму фінансового забезпечення регіонального розвитку);

- принцип диференціації (формування вищезазначеного механізму потребує врахування специфіки розвитку кожного регіону);

- принципи координації та співробітництва (запровадження механізму узгодження дій та концентрації фінансових ресурсів органів виконавчої влади, сфера відповідальності і політика яких має територіальну спрямованість і вплив на розвиток окремих областей, районів та міст. Дія зазначеного механізму має поширюватися як на ресурси, які виділяються з державного бюджету безпосередньо на реалізацію проектів у сфері регіонального розвитку, так і на ресурси міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, що витрачаються ними на певній території в рамках виконання відповідних галузевих програм);

- принципи субсидіарності та співфінансування (передача владних повноважень, у тому числі у сфері фінансування, на нижчий рівень управління для найбільш ефективної реалізації завдань регіонального розвитку; фінансування за рахунок коштів місцевих бюджетів здійснюватиметься на умовах співфінансування виконання державних програм, спрямованих на регіональний розвиток, угод щодо регіонального розвитку та програм центральних органів виконавчої влади, виконання яких безпосередньо впливає на розвиток регіонів);

- принцип цільового характеру використання коштів [3, 10].

Виконання поставлених у Стратегії завдань планується досягти за рахунок наступних джерел фінансування:

- кошти державного фонду регіонального розвитку (ДФРР – спеціалізований фінансовий інститут, діяльність якого зорієнтована на цільову підтримку конкурентоспроможності регіонів, досягнення збалансованого регіонального розвитку);

- кошти галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах;

- субвенції, інші трансферти з державного бюджету місцевим бюджетам;

- кошти місцевих бюджетів;

- кошти технічної допомоги ЄС, інших міжнародних донорів, міжнародних фінансових організацій;

- кошти інвесторів, власні кошти підприємств (фінансування інвестиційних проектів на регіональному рівні із застосуванням механізму державно-приватного партнерства) [3].

У розрізі головних цілей Державної стратегії регіонального розвитку передбачається наступний розподіл фінансування із зазначених джерел: підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів – 35%; територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток – 64%; ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку – 1%. Разом з тим, розробниками Стратегії визнано, що такий розподіл фінансових ресурсів є орієнтовним через невизначеність обсягу фінансового забезпечення реалізації Стратегії [3].

Отже, з одного боку, фінансові джерела, які мають забезпечити реалізацію Стратегії, є достатньо диверсифікованими. Водночас, в процесі проведеного дослідження виявлено наступні проблеми формування та використання окремих джерел фінансування регіонального розвитку. По-перше, відповідно до положень

Стратегії, фінансове забезпечення її реалізації за рахунок коштів центральних органів виконавчої влади – головних розпорядників бюджетних коштів щороку визначається виходячи з реальних можливостей державного бюджету. Відтак, існує певна невизначеність щодо можливостей довгострокового планування надходження коштів з даного джерела для потреб регіонального розвитку.

По-друге, створення Державного фонду регіонального розвитку визнано серед найбільш вагомих інституційних здобутків реалізації нової державної регіональної політики в Україні. Водночас, дослідження досвіду функціонування ДФРР показують, що існують системні інституційні перешкоди щодо ефективного його функціонування як дієвого інструменту стимулювання регіонального розвитку. Так, відповідно до законодавства, щорічний обсяг державного фонду регіонального розвитку у державному бюджеті має становити не менш як 1% доходів загального фонду (орієнтовна сума становить близько 3 млрд. гривень щороку) [1, 3]. Однак на практиці спостерігаються порушення нормативів формування кошторису ДФРР при складанні та затвердженні Державного бюджету України. Зокрема, у 2016 р. у Державному бюджеті на формування ДФРР заплановано 3 млрд. грн. (0,5% доходів загального фонду), у 2017 р. – 3,5 млрд. грн. (0,5% доходів загального фонду).

Крім того, досить поширеною є практика використання коштів ДФРР для вирішення поточних регіональних проблем споживчого характеру, що, на думку науковців, гальмує процеси інноваційно-інвестиційного розвитку та ставить під сумнів досягнення довгострокових цілей, втілення на практиці стратегічних пріоритетів збалансованого регіонального розвитку в Україні [1]. При цьому явно порушується принцип пріоритетності фінансування проектів регіонального розвитку.

Значна роль у фінансуванні регіонального розвитку в Україні відводиться зовнішнім джерелам фінансування. Зокрема, у переліку завдань, виконання яких заплановано для удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні, визначені наступні: створення умов для співпраці регіонів України з європейськими організаціями та фондами, що опікуються політикою регіонального розвитку та її фінансовою підтримкою; фінансова підтримка регіонального розвитку в рамках програм міжнародної співпраці, зокрема, за рахунок коштів ЄС у рамках Європейського інструменту сусідства, програм прикордонного співробітництва, інших міжнародних програм та донорів (Світовий банк, ООН, Канада, США, Швеція, Швейцарія, Німеччина, інші) [3]. Водночас, на нашу думку, надмірні сподівання на зовнішні джерела фінансування регіонального розвитку є досить невиправданими та недоцільними.

При розробці Державної стратегії регіонального розвитку враховано важливість сприяння міжрегіональному та транскордонному співробітництву, особливо в контексті європейської інтеграції України. Так, у якості однієї із операційних цілей, які необхідно досягти з метою поглиблення територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку, вказано розвиток міжрегіонального співробітництва, а одним з інструментів реалізації Стратегії визначено державні програми розвитку транскордонного співробітництва [3].

Статтею 14 Закону України «Про транскордонне співробітництво» регламентуються фінансові аспекти його забезпечення, зокрема, встановлено, що видатки на реалізацію проектів (програм) транскордонного співробітництва здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України (обсяги державної фінансової підтримки визначаються у законі про Державний бюджет України на відповідний рік згідно з державними програмами розвитку транскордонного співробітництва), місцевих бюджетів на відповідний рік, а також інших джерел, не

заборонених законом (міжнародна технічна допомога, кредитні ресурси міжнародних фінансових організацій тощо) [11].

У Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки конкретизовано, що крім коштів державного і місцевих бюджетів фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, Європейського Союзу в рамках виконання програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства на 2014-2020 роки, а також окремих двосторонніх угод, укладених Україною з країнами-партнерами [2].

Необхідною умовою надання державної фінансової підтримки проекту транскордонного співробітництва є співфінансування за рахунок коштів місцевого бюджету та/або інших джерел у розмірі не менше 10% загального обсягу фінансування відповідного проекту [2]. Ця умова відповідає принципам концентрації та адиціоналізму, згідно з якими фінансові ресурси, що надаються ЄС суб'єктам окремих територіальних утворень (регіонів), мають бути доповнені та розширені за рахунок місцевих джерел. Зокрема, держава-член ЄС зазвичай фінансує 50% проекту, а внесок депресивних регіонів становить мінімум 20% [12].

Грунтуючись на вищевикладеному, а також приймаючи до уваги необхідність урахування принципів субсидіарності та адиціоналізму як базових принципів європейської регіональної політики, можна зробити висновок, що основна увага має бути зосереджена на формуванні саме локальних (регіональних) джерел фінансування регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва.

Вимоги щодо високого рівня незалежності місцевих органів влади і їх самостійності у виконанні своїх функцій за рахунок власних і закріплених доходів, що передбачені Європейської хартією місцевого самоврядування, у якості центрального питання ставлять проблему фінансової спроможності місцевих влад забезпечувати реалізацію проектів регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва. Дослідження фінансових аспектів забезпечення регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва на місцевому рівні дозволили виявити наступні проблеми у цій сфері:

- недостатня кількість установ фінансової інфраструктури, які могли б здійснювати ресурсне забезпечення міжрегіональних проектів;
- незначний рівень емісії муніципальних цінних паперів;
- нерозвиненість практики надання пільгових банківських кредитів для реалізації значимих для регіону проектів;
- диспропорційність розподілу елементів фінансово-кредитної інфраструктури в Україні у регіональному розрізі, що в цілому корелює із загальною нерівномірністю розвитку територій, зростанням міжрегіональних соціально-економічних диспропорцій [5-8].

На нашу думку, у прийнятих на сьогодні державних програмах та стратегіях регіонального розвитку та транскордонного співробітництва бракує положень, спрямованих на вирішення саме цих проблемних аспектів фінансового забезпечення регіонального розвитку на місцевому рівні. У зв'язку з цим є необхідним удосконалення фінансової складової відповідних державних програм регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва за наступними пріоритетними напрямками:

- вирівнювання диспропорцій у розподілі фінансово-кредитних установ за регіонами, розширення регіональної мережі філій фінансово-кредитних установ, фінансових асоціацій та кредитних спілок, інших елементів регіональної фінансової інфраструктури;



- розвиток місцевої та регіональної фінансової інфраструктури за рахунок створення спеціалізованих фінансових установ – комунальних або муніципальних банків, які б фінансували проблеми регіонального розвитку. Якщо у розвинутих країнах світу існують розгалужені мережі фінансових установ комунального типу, то в Україні відсутні навіть муніципальні банки як базові фінансові установи регіонального рівня. Однією з перешкод на шляху до їх створення є відсутність на законодавчому рівні чітко встановленого порядку їх заснування. Розвинута мережа регіональних фінансових інститутів могла б виконувати подвійну роль: з одного боку, забезпечувати органи місцевого самоврядування фінансовими ресурсами через надання комунального кредиту, а з іншого – забезпечувати розміщення муніципальних облігацій;

- розвиток ринку муніципальних облігацій, розвиток інституту державних гарантій місцевого боргу. У світовій практиці муніципальні облігаційні запозичення є важливим джерелом фінансового забезпечення розвитку місцевого самоврядування, фінансовою базою реалізації міжрегіонального співробітництва. Однак, випуски муніципальних цінних паперів так і не дістали значного поширення в Україні. Протягом останніх років нові випуски муніципальних облігацій в Україні здійснювалися виключно з метою рефінансування попередніх позик. Подальший розвиток ринку муніципальних облігацій значною мірою стримується незавершеністю реформи системи муніципальних фінансів;

- за умов неможливості отримання безвідсоткового банківського кредиту для реалізації проектів регіонального розвитку доцільним є розвиток пільгового банківського кредитування, що передбачає знижену ставку відсотку за використання кредиту й окремі умови погашення за рахунок кредитних коштів Європейського союзу або інших інституцій;

- унормування практики створення регіональних банківських консорціумів з метою фінансування ними найбільших за обсягами проектів регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва [5-9].

Таким чином, питання фінансового забезпечення проектів регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва є невід’ємною складовою відповідних державних (Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки) та регіональних стратегій і програм. Аналіз положень зазначених програмних документів дозволив виділити принципи фінансового забезпечення регіонального розвитку, які відповідають загальним принципам європейської та вітчизняної регіональної політики (принципи законності, паритетності, об’єктивності, транспарентності, координації, співробітництва та субсидіарності). Зазначений перелік доповнено принципами пріоритетності, відповідальності, контрольованості, диференціації, співфінансування та цільового характеру, врахування яких також має винятково важливе значення при фінансуванні проектів регіонального розвитку.

З одного боку, фінансові джерела, які мають забезпечити реалізацію стратегій та програм регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва, є у достатній мірі диверсифікованими. Водночас, у процесі проведеного дослідження встановлено наступні проблеми формування та використання окремих джерел фінансування регіонального розвитку: невизначеність щодо можливостей довгострокового планування надходження коштів центральних органів виконавчої влади для потреб регіонального розвитку; порушення нормативів формування кошторису Державного фонду регіонального розвитку при складанні та затвердженні Державного бюджету України; використання коштів ДФРР для вирішення поточних регіональних проблем короткострокового споживчого характеру тощо.

Беручи до уваги принципи субсидіарності та адиціоналізму, а також вимоги щодо високого рівня незалежності (у тому числі фінансової) місцевих органів влади, визначено, що більше уваги має приділятися питанням забезпечення фінансової спроможності місцевих влад здійснювати реалізацію проектів регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва. У процесі дослідження виявлено наступні проблеми фінансового забезпечення регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва на місцевому рівні: недостатня кількість установ фінансової інфраструктури, які могли б здійснювати ресурсне забезпечення міжрегіональних проектів; недостатній рівень розвитку ринку муніципальних цінних паперів; нерозвиненість практики надання пільгових банківських кредитів для реалізації найбільш важливих для регіону проектів; значні диспропорції у розподілі елементів фінансово-кредитної інфраструктури у регіональному розрізі.

Враховуючи вищезазначені проблеми, основними напрямками удосконалення фінансової складової державних програм та стратегій регіонального розвитку і міжрегіонального співробітництва мають стати: вирівнювання диспропорцій у розподілі фінансово-кредитних установ за регіонами, розширення регіональної мережі філій фінансово-кредитних установ; розвиток регіональної фінансової інфраструктури за рахунок створення спеціалізованих фінансових установ – комунальних або муніципальних банків; розвиток ринку муніципальних цінних паперів, розвиток механізму державних гарантій місцевого боргу; розвиток пільгового банківського кредитування проектів міжрегіонального співробітництва; унормування практики створення регіональних банківських консорціумів.

Визначення ефективності використання коштів з різних джерел фінансування програм регіонального розвитку і міжрегіонального співробітництва, а також вплив впровадження вищевказаних рекомендацій на фінансово-кредитну інфраструктуру регіону та спроможність місцевих влад фінансувати регіональні програми може стати предметом подальших досліджень у цьому напрямі.

### Список використаної літератури

1. Біла С.О. Інституційний потенціал ДСРР-2020 у формуванні стратегічних пріоритетів регіонального розвитку України / С.О. Біла // Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект: зб. наук. праць. – Донецьк: ДонНУ, 2014. – Т.2. – С. 36-39; Bila S.O. Instytutsiinyi potentsial DSRR-2020 u formuvanni stratehichnykh priorytetiv rehionalnoho rozvytku Ukrainy / S.O. Bila // Problemy rozvytku zovnishnoekonomichnykh zviazkiv i zaluchennia inozemnykh investytsii: rehionalnyi aspekt: zb. nauk. prats. – Donetsk: DonNU, 2014. – Т.2. – С. 36-39.

2. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 554 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF>; Derzhavna prohrama rozvytku transkordonnoho spivrobotnytstva na 2016-2020 roky, zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 serpnia 2016 r. № 554 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF>

3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>; Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku, zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6 serpnia 2014 r. № 385 [Elektronnyi resurs]. –

Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>

4. Калмикова Н.М. Фінансовий механізм забезпечення програм розвитку транскордонного співробітництва України і Європейського Союзу / Н.М. Калмикова // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: Сб. науч. тр. – Донецк: ДонНУ, 2013. – С.425-430; Kalmykova N.M. Finansovyi mekhanizm zabezpechennia proqram rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva Ukrainy i Yevropeiskoho Soiuzu / N.M. Kalmykova // Problemy i perspektivy razvitiya sotrudnichestva mezhdru stranami Yugo-Vostochnoy Yevropy v ramkakh Chernomorskogo ekonomicheskogo sotrudnichestva i GUAM: Sb. nauch. tr. – Donetsk: DonNU, 2013. – S.425-430.

5. Копилюк О. Застосування комплексного підходу до формування системи фінансового забезпечення транскордонного співробітництва / О. Копилюк, П. Куцаб // Формування ринкових відносин в Україні. – 2016. - № 4. – С. 77-81; Kopyliuk O. Zastosuvannia kompleksnoho pidkходу do formuvannia systemy finansovoho zabezpechennia transkordonnoho spivrobitnytstva / O. Kopyliuk, P. Kutsab // Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. – 2016. - № 4. – S. 77-81.

6. Марена Т.В. Вплив фінансово-кредитної інфраструктури на конкурентоспроможність регіону / Т.В. Марена // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка. – 2014. – Випуск 8. – С. 132-138; Marena T.V. Vplyv finansovo-kredytnoi infrastruktury na konkurentospromozhnist rehionu / T.V. Marena // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomika. – 2014. – Vypusk 8. – S. 132-138.

7. Марена Т.В. Financial issues of regional development and interregional cooperation of Ukrainian regions / Т.В. Марена // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка. – 2016. – Вип. 12. – С. 60-66; Marena T.V. Financial issues of regional development and interregional cooperation of Ukrainian regions / T.V. Marena // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomika. – 2016. – Vyp. 12. – S. 60-66.

8. Механізми стимулювання міжрегіонального співробітництва в Україні: Аналітична записка. – Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1056/>; Mekhanizmy stymuliuvannia mizhrehionalnoho spivrobitnytstva v Ukraini: Analitychna zapyska. – Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/articles/1056/>

9. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: [Монографія] / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.; Mikula N. Mizhterytorialne ta transkordonne spivrobitnytstvo: [Monohrafiia] / N. Mikula. – Lviv: IRD NAN Ukrainy, 2004. – 395 s.

10. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. - № 13. – С.90; Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 № 156-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2015. - № 13. – S.90.

11. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24.06.2004 № 1861-IV (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 45. – С.499; Pro transkordonne spivrobitnytstvo: Zakon Ukrainy vid 24.06.2004 № 1861-IV (iz zminamy ta dopovnenniamy) // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2004. - № 45. – S.499.

12. Тропіна В.Б. Фінансове забезпечення транскордонного співробітництва в Україні / В.Б. Тропіна // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. – 2014. - № 2 (22). – С. 75-80; Tropina V.B. Finansove zabezpechennia transkordonnoho spivrobitnytstva v Ukraini / V.B. Tropina // Naukovyi



visnyk Chernihivskoho derzhavnoho instytutu ekonomiky i upravlinnia. – 2014. - № 2 (22). –  
S. 75-80.

Стаття надійшла до редакції 04.05.2017

**T.V. Marena**

**FINANCIAL COMPONENT OF THE STRATEGY FOR REGIONAL  
DEVELOPMENT AND INTERREGIONAL COOPERATION OF UKRAINE  
IN TERMS OF EUROPEAN INTEGRATION**

*The financial support of the implementation of the National Strategy of Regional Development and State Program of Cross-Border Cooperation Development is considered in the article. Analysis of these program documents' provisions allowed to identify the principles of financial support for regional development that meet the general principles of European and national regional policy (principles of legality, parity, objectivity, transparency, coordination, cooperation and subsidiarity). This list is complemented with the principles of priority, accountability, manageability, differentiation, co-financing and targeted nature, which should be also taken into account while financing regional development projects.*

*The weaknesses in the formation and use of sources of regional development funding are identified, namely the uncertainty about the possibilities of long-term planning of funds flows from central authorities for the purposes of regional development; violations of norms of forming calculation of the State Regional Development Fund while preparing and approving the State Budget of Ukraine; the use of the State Regional Development Fund resources to solve current regional problems of short-term consumer nature.*

*It is noted that taking into account the principles of subsidiarity and additionality and the requirements for a high level of independence (including financial) of local authorities it is stated that more attention should be paid to the issues of financial support for regional development and interregional cooperation at the local level. The problems of financing projects of regional development and interregional cooperation by local authorities are outlined, which include: insufficient number of the financial infrastructure institutions that can carry out resource maintenance of regional projects; insufficient development of municipal securities market; undeveloped practice of providing preferential bank loans to implement the most important regional projects; significant disparities in the distribution of elements of financial and credit infrastructure in the regions.*

*The directions of improvement of the financial component of the strategy of regional development and interregional cooperation of Ukraine in terms European integration are proved, including: smoothing disparities in the distribution of financial institutions by region, expanding regional network of financial institutions affiliates and branches; developing regional financial infrastructure through the creation of specialized financial institutions – municipal or communal banks; developing municipal securities market, developing the mechanism of state guarantees for local debt; developing preferential bank lending for interregional cooperation projects; normalization of practice of establishing regional banking consortiums.*

**Key words:** *regional development, interregional and cross-border cooperation, regional policy, financial component of the strategy, state and local budget, regional financial infrastructure.*